

ויסנטה אלהנדרה
במקום לורקה

בידי קלגסיו של פראנקו במהלך מלחמת האזרחים, בשנת 1936.
הענקת פרס נובל למשורר ספרדי, חבי רוסלורקה, 41 שנים לאחר הירצחו, מעידה על הלך המחשבה המכתוב את הענקת הפרסים, בהתאם להנהיגות משרד החינוך וההשכלה הלאומי: שנה אחת לסופר שהבריה כתבים מברית המועצות; שנה אחריה למשורר חבר המפלגה הקומוניסטית הצ'יליאנית — וכאשר קיים קיפאון במטוטלת הבינגווינית, הרי שמצוי תמיד משורר איטלקי או צרפתי שנמצא ראוי לפרס. וכאשר מוצאים סופר ישראלי כשי עגנון ראוי לפרס, הרי שמוזר גים לו משוררת יהודיה גרמניה בשם גלי

וק"ש — ומעניקים להם את הפרס עבור "שימור המסורת היהודית".
בשבוע שעבר פרעה האקדמיה השו"ת דית חוב להיסטוריה. חוב להענקת הפרס בשנת 1935, שלא הוענק לאיש. אחד הי מועמדים באותה שנה, היה פדריקו גרא-סיה לורקה, אלא שהדבר לא הומלץ על ידי הגורמים הממליצים. באותה שנה החלה ספרד לעלות בלהבות ולהיאבק על חירותה, ובראש מגיניה ניצב לורקה. הפרס שעל הענקתו הוכרז בשבוע ש עבר, אינו מעמיד את האקדמיה השו"ת דית באור חיובי. במשך כ-40 שנה שלט הקאודיליו פראנקו בספרד ללא עוררין, ובמשך 40 שנה לא נמצא ויסנטה אל-

חנדרה ראוי לפרס. רק אחרי מותו של הרודן הספרדי הוא נמצא ראוי לו. ועוד הוסיף לפרס גילגלשטיין, מזכיר האקדמיה השוודית: "אין לראות בזוכה כפרס נובל את הסופר הנודל ביותר בעולם כרגע זה. היה רוב גדול באקדמיה להענקת הפרס לאלחנדרה...".
על-כל-פנים, זו השנה השניה, שבין משתתפי-מעגל המועמדות מצוי משורר ישראלי, שהומלץ לכך על-ידי פא"ן קלוב העולמי, ולא על-ידי אגודת-הסופרים ה עבריים. וסיכויי. לזכות בפרס בשנים הקרובות קלשים ביותר מפאת המצב ה מדיני, שמכתוב את שיקוליה האמנותיים של האקדמיה השוודית ההסגנית.

כל צליל של מלחין ישראלי הוא צליל מסובסד... עסקייהמוסיקה

אינם מתעניינים באיכות ובערך האמנותי... ישנם כעשרה מלחינים

המהווים השקעה נושאת פירות לטווח זמן קצר.

ומשמשים מעין איגרות-חוב ממשלתיות למוסיקה...

צלילים מסובסדים

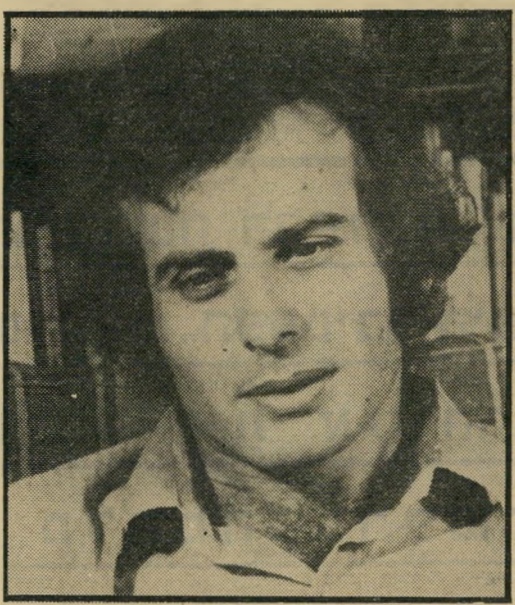
"לא לקנות, שמות"

● הגעתי בן 4 לפתח תקווה. הגענו מאפיקים באר סובס מסורג. הדבר הראשון שראיתי היה יהודי דתי לבוש בכפתן. ב-29 בנובמבר חגגו את יום-ההולדת שלי. חגגו והקשיבו למקלט-הראדיו. אמרו לי "שלום" וכולם הלכו לרקוד. אני עליתי לגג לראות את פסטיבל ה-29 בנובמבר. אבא שלי היה רופא. עד 1947 הוא היה האסיסטנט של פרופסור הלר. את מלחמת-השחרור הוא עבר כרופא בנגב-הנצור, הוא ישב בקיבוץ ניר-עם. הוא הוטס ממקום למקום בפייפר. הטיס שלו היה עזר וייצמן. אחרי-כך התמנה אבא להיות מנהל המחלקה הפנימית ב בית-החולים "השרון".

● בילדות אבי אמר לי דבר אחד: שלא תהיה עור רך-דין או פקיד. וכאשר התחלתי להתעניין במוסיקה, הדבר מאוד מצא חן בעיניו. הוא היה חובב מוסיקה, היה לו אוסף עצום של תקליטים, ונידמה לי למען האמת שהוא קצת קינא ב. הוא ואמי עודדו אותי מאוד: קנו לי פרטיטורות, תקליטים ופסנתר. עידוד כזה עוזר עד למאד.

● למדתי אצל מורה זקן למוסיקה. דויד יסר. מס-תבר שהוא היה המורה האידיאלי עבורי. לא ניגנתי סול-מות ותרגילים, רק בטהובן, ברהאמס, שומאן וכו'. בבית-הספר התיכון סבלתי מאוד והייתי די פרובלמטי. אבל הייתי מנגן 5 עד 6 שעות ליום. התחלתי לחבר מוסיקה בגיל 16. באותה תקופה הביא הרדיו סידרת-הרצאות של יוסף טל על המוסיקה של ארנולד שנברג. סידרה שהש-פיעה עלי עד למאד, והסכה לי את השלבים הראשונים של מוסיקה בנוסח ברהאמס, בטהובן וצ'ייקובסקי — ש מחברי מוסיקה צעירים נוטים להתחיל כתיבתם עליהם. כך שהתחלתי על מודרני. כאשר אני מתבונן היום על פרטיטורות שכתבתי אז — והן מלאות בשטויות — אני נידהם מעזות המצח שהיתה קיימת בהן. כתבתי אז בפר-אות בלתי-רגילה. חיברתי יצירות עם אומץ מהול בבורות. ובדרך כזאת אתה יכול להגיע מאוד רחוק. את כל זה עשיתי ללא מורה, וללא מרדך.

● מסיבות-בריאות לא הסכימו לגייס אותי לצבא. כך שמיד עם סיום בית-הספר התיכון נירשמתי ללמוד פילוסופיה באוניברסיטת תל-אביב (1962). ובמקביל הת-חלתי ללמוד אצל מורה-פרטי, כהכנה ללימודי האקדמיה למוסיקה. ב-1963 התחלתי ללמוד באקדמיה, והתמחותי היתה בקומפוזיציה, תיאורית וניצוח — ההבנתי מהר מאוד שהניצוח אינו בשבילי. האקדמיה למוסיקה בתקו-פה שקדמה למלחמת ששת-הימים — היתה קטנה. למדנו היטב, ולמורים היה חשק ללמד. המנהל היה מוסיקאי דגול — ללא מרכאות — עדן פרטוש. איש לי את ההר-גשה שכל הקוליות נשמו לרווחה כאשר הוא מת. היתה לו לשון-חרפה והוא לא נהג לשמור את דיעותיו לעצמו. כושר הביקורת וההבנה המוסיקאלית שלו הביאו לכך שדבר לא נעלם מעיניו. כאשר נערכו בארץ החזרות ל"מיזמורי צ'ייכסטאר" של ליאונארד ברנשטיין, שמעתי

אריק שפירא (34), נולד בקיבוץ אפיקים. בשנת 1947 עברה משפחתו לפתח-תקווה. למד לנגן על פסני-תר, סיים בית-ספר תיכון, השלים תואר-ראשון בפילו-סופיה (1965) ולמד במקביל באקדמיה למוסיקה ע"ש רנבין (ת"א), וקומפוזיציה אצל המלחין עדן פרטוש. יצירותיו שהושמעו: "רביעיית מיתרים" (1968); "שלושה קטעים לפסנתר" (1969); "חמישיה לכלי נשי-פה" (1969); "שתי יצירות לגיטארה" (3-1972) ועוד. אריק שפירא מתפרנס מהוראת מוסיקה.

מונולוג

את פרטוש אמר בהונגריה-עברית העילגת שלו: "מו-סיקה לא מעניין, אף מנגינה לא מעניין...". ובאקדמיה, למדתי אצלו שלא לקנות שמות כפי שקונים התול בשק. ● בשיעורי-קומפוזיציה פרטוש היה שוקל את המה-רות, ושואל אם כתבת לפחות 10 עמודים של מוסיקה. הוא היה מיד מנגן את זה על הפסנתר, ואומר: "מעט-יין..." או "לא מעניין..." וזה היה כל השיעור. הוא סבל

גם מעודף של חוש-הומור. אהב להתלוצץ על פוליטי-קאים, על ארצו הונגריה. הוא לא נתן לי שום דבר, אבל יחד עם זאת הרגיל אותי לעבוד הרבה וקשה. ואת הכלל: כל יום לכתוב לפחות תו אחד. פרטוש הכניס לי את האסכולה, ואת המישמעת של בלה בארטוק: מחויבות כלפי המוטיב, אם יש לך מוטיב — אתה חייב למצוא אותו. זו כמוכן גישה מיושנת, שאינה מתאימה לאופי שלי — וברבות השנים הייתי נאלץ להתמודד עם זה, ולהשתחרר מזה. יחד עם זאת כאשר היו קטעים שניראו לו, הרי שהוא היה דואג לביצועים ליצירות של תלמידיו.

● בשנתיים הראשונות לאחר שסיימתי את האקד-מיה כתבתי בערך שמונה יצירות והרגשתי שזה לא זה. זייפתי, ליכלכתי, רימייתי את עצמי — מה שאתה רוצה. בין השנים 70 עד 74 שתקתי. חשבתי מהו מישמש מו-סיקאלי? מהו מיבנה? מה פתאום מוטיב? מה זה די-נאמיקה (חוק-חלש)? מה זה לארגן? הטלתי ספק בכל מה שלמדתי. לא הסתכלתי החוצה. בכלל לא הת-עניינתי מה עושים בעולם המוסיקאלי הרחב. כפיתי על עצמי בדידות והסתגרות כמעט נזיריים, ולא באתי כלל בחברת הקוליות שלי, ונידמה לי שהם בכלל שכחו אותי. רק אמרתי לעצמי: שכל תשובה עלי למצוא בתוכי — אחרת אין טעם שאכתוב מוסיקה. וכיום ברור לי שמצאתי את התשובות האישיות שלי, כמלחין, לבע-יות המוסיקה, כפי שהן נראות לי. הגעתי למסקנה, בני-גוד למלחינים ישראלים אחרים — שאין מנוס מעצמ-אות יצירתית. אין כוונתי להשתחץ, אבל אחרי כל אחד מהקוליות שלי מיסתתר מישוה.

מ, אבא יאגא"

ל, אוואנגארד ישראלי"

● מה קורה אצל הקולגים — יוצרי המוסיקה? ישנן בארץ שלוש אסכולות-יסוד של "דור-המייסדים". הרא-שונה היא של פאול בן-חיים, אריק ואלטר שטרנברג. נציגה של האסכולה, בן-חיים יוצק תבניות של פאול הנידמית בנופת-צופים של סילסולים תימניים. האסכולה השניה, האסכולה ההונגרית, זו של עדן פרטוש ואלכ-סנדר אוריה בוסקוביץ. פרטוש טיפל אינטליגנטי יותר בנעיונות מסורתיות תוך שימוש במתודות מודר-ניות, שאימץ בבית-מדרשם של בלה בארטוק וולטמן קודאי, שהיה מורהו הישיר.

● קבוצה שלישית, היא הדור-השני של המלחינים-הישראלים, בני החמישים כיום: בן-ציון אורגד, צבי אבני, נועם שריף, עמי מעיני וכו'. הם היברו את יצי-רותיהם בטכניקות-מערביות שהורצו בהם על-ידי מו-ריהם, וגם השתמשו במלודיות/מוטיבים של עדות מזרח שונות, וגם בעמיי-המיקרא. במילים אחרות, גם הם היו קורבנות של תסביך-היסוד במוסיקה-הישראלית שהוא סינטזה של טכניקה-מערבית כלשהי שתופסת טרמפ על